

شناسنامه ماده:

ساعات هفتگی	نوع واحد	واحد	نوع ماده	عنوان ماده	کد ماده	دوره	
۱	نظری	۱	تخصصی	تاریخ قرآن ۲		کارشناسی	
تفسیر							رشته
محاضره- مطالعات کتاب خانه ای - کار در کلاس							روش تدریس
منظور از این ماده بیان چگونگی جمع و کتابت قرآن در دوره ابوبکر و عثمان و شبهات حول آن، قواعد رسم الخط و حکم آن، مشهورترین نوشته های مستشرقان درباره تاریخ قرآن.							تعریف ماده
۱- شناساندن تاریخ قرآن از دوره خلفای راشدین تا عصر حاضر. ۲- بررسی چگونگی جمع و کتابت قرآن در زمان ابوبکر و عثمان رضی الله عنهم. ۳- آشنایی با قواعد رسم الخط و اختلافات موجود در آن. ۴- بررسی و نقد شبهات حول جمع و کتابت قرآن در دوره خلفای راشدین.							اهداف ماده
طالب العلم پس از گذراندن این ماده بر موارد زیر قادر خواهد بود: ۱- تعریفاتی که ذیل این ماده نیاز است را بداند. ۲- جمع آوری و کتابت مصحف در دوره ابوبکر و عثمان را بررسی و نقد نماید. ۳- قواعد رسم الخط را شناخته و علل اختلاف را توضیح دهد. ۴- شناخت خوبی از مستشرقان و تألیفات ایشان در زمینه تاریخ قرآن دارد. ۵- با شبهات موجود در این حوزه برخورد مناسب داشته باشد.							دستاوردهای آموزشی

جدول ارزیابی و امتحانات:

ردیف	مورد	حداقل	حداکثر	توضیحات
۱	تعريفات	۸٪	۱۵٪	
۲	کیفیت جمع قرآن در دوره ابوبکر و عثمان	۱۵٪	۳۰٪	
۳	رسم المصحف	۷٪	۱۵٪	
۴	نقد و بررسی ادله	۱۰٪	۲۵٪	
۵	بررسی شبهات	۱۰٪	۲۵٪	
۶	آراء مستشرقین	۱۰٪	۲۰٪	

مراجع و مصادر:

- ۱- جمع القرآن فی عهد الخلفاء الراشدين، د. فهد بن عبد الرحمن بن سليمان الرومی، مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة.
- ۲- المدخل لدراسة القرآن الكريم، محمد بن محمد بن سويلم أبو شُهبة (المتوفى: ۱۴۰۳هـ)، مكتبة السنة - القاهرة، الطبعة: الثانية، ۱۴۲۳هـ - ۲۰۰۳م.
- ۳- مباحث فی علوم القرآن، مناع بن خليل القطان (المتوفى: ۱۴۲۰هـ)، مكتبة المعارف، الطبعة الثالثة ۱۴۲۱هـ - ۲۰۰۰م.
- ۴- تاريخ القرآن الكريم، محمد سالم محيسن، دار الأصفهاني، ط ۲، ۱۴۰۲.
- ۵- دراسات فی علوم القرآن، لمحمد بكر إسماعيل (المتوفى: ۱۴۲۶هـ)، دار المنار، الطبعة: الثانية ۱۴۱۹هـ - ۱۹۹۹م.
- ۶- تاريخ القرآن الكريم، محمد طاهر بن عبد القادر الكردي المكي الشافعي الخطاط (المتوفى: ۱۴۰۰هـ)، مطبعة الفتح بجدة - الحجاز عام ۱۳۶۵هـ و ۱۹۴۶م.
- ۷- مناهل العرفان فی علوم القرآن، محمد عبد العظيم الزرقاني (المتوفى: ۱۳۶۷هـ)، مطبعة عيسى البابي الحلبي وشركاه، الطبعة الثالثة.
- ۸- رسم المصحف وضبطه بين التوقيف والاصطلاحات الحديثة، شعبان محمد إسماعيل، دار السلام للطباعة والنشر، الطبعة: الثانية.
- ۹- آراء المستشرقين حول القرآن الكريم و تفسيره، د. عمر بن إبراهيم رضوان، دار طيبة.

فصل های ماده:

جلسات هفتگی	موضوعات	مقرر تدریس
هفته ۱	جمع القرآن فی عهد أبی بکر رضی الله عنه الأسباب التي جعلت «أبا بکر رضی الله عنه» یأمر بجمع القرآن. لماذا اختار أبو بکر زیدا لجمع القرآن؟ طريقة زيد فی جمع القرآن و بیان المصادر	تاریخ القرآن الکریم، محسن (۱۴۱-۱۳۲)، جمع القرآن فی عهد الخلفاء الراشدين (۲۵-۱۲)
هفته ۲	ما موقف الصحابة من صنع أبی بکر؟ شبهات حول جمع أبی بکر رضی الله عنه	تاریخ القرآن الکریم، محسن (۱۴۱-۱۳۲)، جمع القرآن فی عهد الخلفاء الراشدين (۲۵-۱۲)
هفته ۳	جمع القرآن فی عهد عثمان - الأسباب التي جعلت (عثمان رضی الله عنه) یامر بكتابة المصاحف؟ - الصحابة الذين اختارهم عثمان رضی الله عنه لكتابة المصاحف؟	تاریخ القرآن الکریم، محسن (۱۶۱-۱۴۲)، جمع القرآن فی عهد الخلفاء الراشدين (۴۴-۲۶)
هفته ۴	- قانون عثمان فی كتابة المصاحف - الفرق بین جمع أبی بکر و جمع عثمان - هل المصاحف العثمانية مشتملة علی الأحرف السبعة؟	تاریخ القرآن الکریم، محسن (۱۶۱-۱۴۲)، جمع القرآن فی عهد الخلفاء الراشدين (۴۴-۲۶)
هفته ۶ و ۵	هفته پنجم: شبهات حول جمع عثمان رضی الله عنه هفته ششم: مخالفة مصاحف الصحابة (مصحف ابن مسعود و أبی بن کعب و علی و ابن عباس) مع مصحف الأم	المدخل لدراسة القرآن الکریم، أبو شهبة (۳۰۸-۲۸۳) مباحث فی علوم القرآن (۱۳۹-۱۳۸) المصاحف لابن أبی داود
هفته ۸ و ۷	هفته هفتم: رسم المصحف، قواعد رسم المصحف هفته هشتم: رسم المصحف توفیقی أم توفیقی؟، فوائد الرسم العثماني	المدخل لدراسة القرآن الکریم، أبو شهبة (۳۶۰-۳۳۷) تاریخ القرآن الکریم، الکردي (۱۲۷-۹۴) البرهان فی علوم القرآن (۴۱۶-۳۷۶) المحرر فی علوم القرآن (۲۳۶-۲۲۲)
هفته ۹	الشبه التي أثیرت حول كتابة القرآن و رسمه.	المدخل لدراسة القرآن الکریم، أبو شهبة (۳۸۰-۳۶۰) مناهل العرفان فی علوم القرآن (۳۸۶-۳۹۸/۱)
هفته ۱۰	نقط المصاحف و شکلها و تجزئتها و تحسینها تقسیم المصحف إلى أجزاء قواعد الضبط فی صورتها الأخيرة	دراسات فی علوم القرآن، محمد بکر إسماعیل (۱۵-۱۴۶) تاریخ القرآن الکریم، الکردي (۱۸۲-۱۷۹) رسم المصحف و ضبطه بین التوفیق و الاصطلاحات الحديثة (۱۰۲-۸۷)
هفته ۱۱	المستشرقون و کتاباتهم حول القرآن الکریم - مقدمة القرآن لمؤلفه ریتشارد بل - مقدمة القرآن لمؤلفه دلیو متجمری - القرآن لمؤلفه ریجی بلاشیر - جمع القرآن لمؤلفه جون بیرتون - المفردات الأجنبية فی القرآن لمؤلفه آرثر جیفری	آراء المستشرقین حول القرآن الکریم و تفسیره (۹۹/۱- ۱۹۰)
هفته ۱۲	المستشرقون و کتاباتهم حول القرآن الکریم - مقالة فی الإسلام لمؤلفه جرجیس صال - التوراة و الإنجیل و القرآن و العلم لمؤلفه موريس بوكای - مذاهب التفسیر الإسلامی لمؤلفه جولد تسبهر - تاریخ النص القرآنی لمؤلفه تیودور نولديکا	آراء المستشرقین حول القرآن الکریم و تفسیره (۹۹/۱- ۱۹۰)